

se more celo osamosvojiti v gotovem poklicu, seveda, če se mu da priliko za to. Šolan gluho-nemec pomeni tedaj pridobitev mnogostransko uporabne delovne moči, dočim je njegov nešolan sotrpin navadno še večji revež od slepca, ker ga ni mogoče uporabiti za nobeno delo. Iz tega dejstva sledi nujna in že večkrat poudarjena potreba po razširjenju zavodov, da se odprejo vrata gluho-nemcem vsem, ki so zmožni in željni izobrazbe. Šolska izobrazba napravi iz gluho-nemega zelo dobrega in zanesljivega delavca in obrtnika, s katerim je lahko vsak zadovoljen, ker ima navadno gluho-nemci izredno zdrav dar za opazovanje. Ta dejstva naj upoštevajo tisti, ki iz nekih predsodkov odpravljajo že šolane gluho-nemce vaje. Na zborovanju so zahtevali ustanovitve gluho-nemnic v naši državi ter uzakonitev šolske obveznosti vseh gluho-nemih. Društvo je naslovilo posebno spomenico na merodajna mesta, da se usmilijo zapuščenih gluho-nemih in otvorijo v državi več gluho-nemnic, oziroma da se razširi gluho-nemnica v Ljubljani ali ustanovi nov zavod za gluho-nemce v Mariboru. Na predlog delegatov iz Beograda je bila sprejeta resolucija za ustanovitev zveze gluho-nemih, ki bi naj imela sedež v Beogradu.

Znamenite najdbe iz dobe sv. Heme na Gorenjskem. Profesor Smid, graški znameniti starinoslovec, se rad mudi v Sloveniji, kjer je že razkril marsikatero zanimivost iz predzgodovinskih, starodavnih ter srednjeveških časov. Njegova najnovejša odkopavanja na Gorenjskem pri Koritih pri Nomnu (pri Bohinju) so odkrila železno topilnico sv. Heme in njen gradič. Gradič je bil v rabi še dva do tri stoletja po smrti sv. Heme, ki je bila doma na Pilštajnu, kjer sta še danes vidni razvalini njenih gradov Peilenstein in Hartenstein. Truplo sv. Heme počiva na Krki na Koroškem, kamor so radi romali Gorenjci.

Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje. (S. br. 30.474/35.) 1138

6 kg težko zelno glavo je pridelal na svojem vrtu v Mariboru, Ljubljanska cesta 36, g. Slavec Anton. Omenjeni posestnik je šele pred dvema letoma spremenil travnato zemljišče v vrt. Gnojil je samo s hlevskim gnojem, pozimi pa je zemljišče polival s stranišnikom. Pred dvema letoma je pa isti posestnik pridelal na istem zemljišču 2 kg težko redkvo.

Mladinski list »Vrteca« je znan že mnogim rodovom Slovencev, saj izhaja že 68 let in je zato najstarejši slovenski mladinski list. Z letošnjim letom je prešel v druge roke, vendar bo ostal zvest svojemu dosedanjemu programu, da bo vzgajal dobre Slovence, zveste državljanke in verne božje otroke. Po njem bodo, kakor do sedaj, našli otroci spoznavali lepoto slovenske zemlje, materinega jezika, narodnih običajev, velike može in žene v domačiji in domovini, katere lepote jim bo prav tako kazal v besedi in sliki. Najodličnejši sotrudi so že obljubili svoje prispevke; v besedi in pesmi, skici in sliki bo seznanjal mladino z domačimi kraji in jih bo vodil po prelepi domovini Jugoslaviji, da jo še bolj spoznajo in vzljubijo. Vanj pa bodo dopisovali tudi otroci sami, da jim bo »Vrteca« nekaka vez, četudi jih, slovenske otroke, ločijo hribi in doline in celo široko morje. Opozorjamo na ta naš edinstveni mladinski list in ga toplo priporočamo staršem in mladini, da ga naroče, ker prva številka izide že 1. septembra. Naroča se po dopisnici: Uprava »Vrteca«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna — ali pa pri g. učitelju (ici), poverjeniku (ci) na vsaki šoli.

Jesenski velesej v Ljubljani bomo imeli letos od 1. do 12. septembra. Prireditelj bo obsegala celo vrsto kulturnih in gospodarskih razstav. Največja izmed teh razstav bo mednarodna razstava fotografije in filma. Klub neodvisnih likovnih umetnikov bo podal umetnostno razstavo. Reja malih živali je našemu malemu človeku izdaten vir dohodkov. Vedno in vedno je treba stremeti za tem, da se reja pospešuje in rejce navaja k smotrenemu delu, ki jim bo prinašalo še več koristi. Leto za leto imamo na ljubljanskem veleseju razstave malih živali in naša javnost jih ne bi hotela več pogrešati. Zato bo letos prirejena I. Zvezna banovinska razstava vseh vrst malih živali in produktov, med malimi živalmi pa bodo ovce in koze razstavljene samo od 4. do 8. septembra. Ljubljanski velesej je vedno posvečal veliko pozornost našemu kmetijstvu. Tudi tokrat je ostal zvest svoji nalogi in

bo letos priredil ob sodelovanju Zveze selekcijskih organizacij za sivorjavo dolensko govedo in s pomočjo kr. banake uprave zvezno razstavo sivorjave govedi dne 10. in 11. septembra, ki bo združena s plemenskim sejmom. Jugoslovanska kinološka zveza priredi državno razstavo plemenskih psov 1. in 2. septembra. Zveza gospodinj v Ljubljani pripravlja razstavo »Naši gostje«, v kateri bo prikazala našo ženo v službi tujkega prometa in kot središče in žarišče domače gostoljubnosti. Pri vsem tem pa seveda ne bo manjkalo razstav raznih industrijskih in obrtniških proizvodov. Jugoslovanski harmonikarji bodo imeli igranje za prvenstvo 11. septembra. Na vinskem oddelku veleseja pa bo pripravljena lepo zabavišča. Na železnici ima vsak obiskovalec pod običajnimi pogoji polovično voznino. Dopotovanje za polovično voznino od 27. avgusta do 12. septembra, povratek pa od 1. do dne 17. septembra.

Obžalovanja vredni slučaji

Sleparija z »najdenim« saharinom. Iz Maribora se je vračal na kolesu na svoj dom v Razvanje delavec Jurij Amon. Blizu magdalenske cerkve ga je zaustavil neznan možki. Neznanec je začel razlagati Amonu, da je našel zavoj s 17 kg saharina, katerega rad proda za 150 din. Delavec je izplačal tujcu 110 din — vse, kar je imel. Prodajalec je pozval kupca, naj čaka nanj pred neko hišo, v kateri ima shranjen saharin. Amon je čakal zaman. Ko se je podal za sleparjem v hišo, so mu povedali, da je iskani možki že davno odšel skozi dvorišna vrata in zginil bogznaj kam.

Dva nepoklicana obiskovalca Mariborskega tedna pod ključem. Po zaključku Mariborskega tedna, 15. avgusta, sta padla mariborski policiji v roke dva nepoklicana ter nezaželjena obiskovalca. Gre za Hinz Smajčiča iz Sarajeva, ki je star 32 let, ter je hodil med posetniki tedna kot sejmar okrog in kradel. Policija mu je dokazala, da je sunil neki gospe denarnico z večjo vsoto. — Drugi aretirani žepar je Rajmund Borovičnik. Izmaknil je v nekem prenočišču upokojenemu učitelju listnico s sedmimi jurji. Pri aretaciji so dobili pri njem še štiri jurje, tri je zabil na Mariborskem tednu.

Čoln so mu ukradli. Ob Dravi je imel privezan čoln pri Hutterjevi tovarni v Me-

Dve leti v zraku

Ameriški letalski kapitan Jack Knight, ki že 20 let deluje kot pilot pri ameriški letalski družbi »United Air Lines«, je bil te dni upokojen. V svojem 20 letnem letalskem poklicu je v 18.000 urah prevozil 4.000.000 kilometrov po zraku. — 18.000 ur pa zneslo skupaj dve leti. Torej je mož v 20 letih dve leti prebil v zraku.

48 ur v višini 7000 m

Pomočnik pariškega letališča se je zapri z nekim zdravnikom v zračno komoro, kjer je bila zračna zmes, kakršna je v višini 7000 metrov. Oba moža sta ostala s kisikovima maskama 48 ur v tej komori. Zdravnik je stalno nadziral telesno stanje svojega tovariša.

Januš Golec:

Ponarejevalci

Po pripovedovanju strica z Dravskega polja iz pretekle in sedanje dobe

Prvič občutno kaznovan

Pri poroti 26. maja 1926 je bil obsojen Jurij Potočnik na 20 let. Radi jetičnosti ni prestal v mariborski kaznilnici niti eno leto kazni, ampak mu je ugasnila ponarejevalsko strast in zbrisala kazen — smrt 12. marca 1927 v kaznilniški bolnišnici.

Celotna pravna ali juridična javnost z mariborsko policijo vred, ki ji je toliko prizadejala, da je predala po tako dolgem skrivanju roki pravice glavna krivca: Jurija Potočnika in Franca Rupnika, ni mogla razumeti, da je tako rekoč ušel kazni glavni ponarejevalski mojster Rupnik, ako odračunamo preiskovalni zapor.

Najbrž je iznenadila obsodba na trimesečni zapor, katerega je odsedel v preiskavi, samega Rupnika, ko so ga izpustili na svobodo takoj po razglasitvi sodb.

Na svobodnih nogah je vzbudila v njem malen-

31 kostna kazen bahavost ter namišljeno zavest, da je še to malo sedel po nedolžnem.

Kakor hitro je zapustil sodne prostore, je prečital časopisje ter se je poučil natančno, kako in kaj je pisalo o njegovi zadevi in krivdi v času, katerega je moral prebiti v celici jetnišnice.

Med drugimi listi je prebral tudi »Slov. gospodarja« ter jo je kar mahnil v uredništvo v Tiskarno sv. Cirila.

Predstavil se je urednikom, kdo je in da hoče dati nekatera pojasnila k »Gospodarjevemu« poročilu o njegovem po zakonu prepovedanem početju.

Mali dedec je sedel na ponudeni stol. Z lisičjo previdnostjo je premotril oba urednika in menil med veselimi nasmehom:

»Tu-le imate Rupnika, tega velikega grešnika, katerega je obsodilo ljudsko sodišče (porota) komaj na tri mesece in še to čisto po nedolžnem! Ne bom vaju tožil, ker nista prinesla povsem točnega poročila, ampak ustmeno hočem dokazati, da nisem hudo dodelec, pač pa poklicen fotograf in razumem tiskarsko stroko bolj nego vsi vaši stavci in strojniki.«

Dobrovoljni, majhni, čokati in skoraj trebušasti možič je začel razlagati šegavo, kje vse je hodil, kaj

lju v Mariboru livar Stefan Vavpotič. Neznane mu je ukradel in odpeljal 1200 din vreden čoln.

Na klopi zaspati ni varno. Ivan Vogrin, raznašalec slaščic, je zaspal v Taborški ulici v Mariboru na neki klopi. Ko se je prebudil, je opazil, da mu je nekdo v spanju sunil čevlje in 340 din, katere je izkupil za pecivo.

Nemirni in nevarni jetnik v verigah. Javnosti je še v živem spominu, kako je bil pred tedni prijet na Ptujski gori tolovaj Pinterič in predan v zapore mariborskega okrožnega sodišča. Pinterič je pri aretaciji izjavil, da bo pobegnil pri prvi priložnosti. Ropar je poskušal zadnje dni pobegniti iz jetnišnice, kar pa mu ni uspelo. Pri mizi je odlomil nogo in je hotel dvigniti iz okna železno omrežje. Pazniki so opazili še pravočasno njegove namene ter so mu jih prekrizali. Ker ni bilo nič s pobegom, si je poskušil preparati žile na rokah, a tudi ta nakana mu je spodletela. Nemirnega ter nevarnega jetnika so morali vkovati v verige.

Dobrota je sirota. Na Remniku ob severni meji so prosili trije delavci posestnika Adama Požarnika za prenočišče, katerega jim je dovolil hišni gospodar. Drugo jutro na vse zgodaj pa so nočevalci ukradli Požarniku 2000 din vredni lovski puški. Orožniki so nepoštene ter nehvaležne delavce izsledili, našli skriti puški pod priznanjem, da so tu hoteli uzmoviči prodati pri prvi priliki.

Roparski napad. Franc Farič iz Ješence pri Račah se je podal iz neke gostilne v Hočah proti kolodvoru, da bi se odpeljal domov. Med potjo sta se mu pridružila dva neznanca, katera sta se lotila nasilnim potom pregleda njegovih žepov. Ker nista zadela na denar, sta oropala Fariču uro. Orožniki so izsledili napadalca v osebah hlapca Ivana Rozinška in Karla Tementa iz Sp. Hoč. S silo odvzeto uro so našli skrito v nekem hlevu v Hočah.

Preprečena tatvina denarnice. 17 letni Vinko Kitak v Koprivniku nad Račami se

je približal oknu hiše posestnice Ivane Koren. S kolom, na kojega konec je zabil dva koničasta žeblija, je skušal skozi okno nasaditi denarnico z devetimi bankovci po 100 din, ki je bila v predalu pisalne mize. Pri tem poslu so mladostnega nepridiprava zasačili in so ga prijeli.

Zaradi psa udarjen z ročico po glavi. Maks Ivanič, kurjač v usnjarni v Ljutomeru, je postavil v Babincih kolo na dvorišče. Ko je prišel po kolo, je nagnal psa v hišico, da bi ga ne vgriznil. Hišico s psom je obrnil tako, da je bil vhod proti steni in pes ni mogel iz nje. Med kroteanjem psa je kurjača nekdo od zadaj udaril z ročico s tako silo po glavi, da se je zgrudil in so ga prepeljali v skrajno nevarnem stanju v ptujsko bolnišnico.

Obstreljen na povratku skozi gozd. Martina Žabrl, 19 letnega posestnikovega sina iz Vodenika pri Šmarju pri Jelšah, so prepeljali v celjsko bolnišnico. Žabrl se je vračal skozi gozd proti domu. Nenadoma je bil oddan nanj strel, ki ga je hudo ranil v bedro.

Cigani ukradli 10.000 din vredna konja. Ribiču Karlu, posestniku v Kališevcu pri Rajhenburgu, je bil ukraden par težkih in 10.000 din vrednih konj. Tatvine so bili osumljeni cigani, kateri so se vozili dan poprej mimo Rajhenburga in so povpraševali po konjih. Posebno so jim bili po gođu Ribičevi konji, katere so odgnali iz zaklenjenega hleva v deževni noči. Orožniki so se lotili z vso vmeno zasledovanja ciganske nadloge. Šele v Bistri v Hrvaškem Zagorju so zadeli na cigane Nikoliče. Enega konja so že bili prodali, toda kupec ga je moral vrniti. Druga konja pa so cigani še imeli. Orožnika sta prignala uklenjene ciganske tatove v Rajhenburg in z njimi je prišel tudi par ukradenih konj na veliko veselje okradenega posestnika.

Nevarna tatvina pod ključem. Po okolici Litije je dalje časa bila na delu s predolgimi prsti po kmečkih domovih mlada predilka Zofka Perko, rojena v Nemčiji, pristojna v Loko pri Zidanem mostu. Perko so prijeli orožniki na Sv. Gori. Ko je

gnala patrolja tatico čez reber nad vasjo Vovše, je hotela skočiti v prepad, kar sta pa orožnika preprečila. Zaradi poskušene pabega so žensko vklepili in so jo predali v zapore v Litiji.

*

DVE TOLOVAJSKI BANDI PRIJETI

»Slov. gospodar« je že poročal, da je uspela orožnikom izsleditev dveh tolovajskih band, ki sta uganjali vlomilske posle krog Ptuja, Ljutomera, Čakovca, Ludbrega, Varaždina ter Maribora. Orožniki iz Središča so dokazali tem lopovom nad 50 vlovov ter tatvin, s katerimi so oškodovali prizadete za 200.000 din.

Štajerska tolpa

Štajersko tolpo sedmih članov je vodil Davorin Trstenjak iz Mihalovca pri Ormožu. Imenovani je znan tat ter ropar. Njegov prvi pomagač je bil Alojz Šantl, posestnik v Središču ob Dravi. Pri slednjem so odkrili skladišča za pokradeno blago. Sedemčlanska družba je vlamljala ter kradla po krajih med Dravo ter Muro in še celo po Prekmurju in znaša povzročena škoda 150.000 din, katero so si prilastili 2 raznim blagom pri 47 vlovih.

Trstenjakovi tolovaji imajo na vesti vlom v cerkev pri Sv. Miklavžu. Zginila sta kehl in monštranca.

Vlomilci so bili tolikanj drzni in brezvestni, da so pod vodstvom Trstenjaka lanske leto vlomili v grobnico mariborske rodbine Čeligi na Slov. Kalvariji v župniji Limbuš. Upali so, da se bodo v rakvah dokopali do zlatnine, a so se bridko varali.

Trstenjakova banda je že izročena okrožnemu sodišču v Soboti.

Hrvaška tolpa

Druga tolpa je bila iz sosednje Hrvaške in je hodila v našo banovino na vlomilske in tatinske pohode. Kradli so kolesa, obleko, tobak ter predvsem gotovino. Od hrvaških uzmovičev povzročena škoda dosega vsoto 60 tisoč dinarjev. Devet članov hrvaške bande je že za zapahi mariborske jetnišnice.

se je učil, kaj da zna in da se bavi samo s fotografskimi ter tiskarskimi poskusi, kateri bodo posvetili z velikanskim presenečenjem v fotografijo in barvotisk. Vse občuduje njegovo znanje ter domišljije iznajdbe, katere je mogoče izpopolniti le s ponavljanjem poskusov. Samo novinarji, orožniki, policaji in še nekod sodnik vidijo v njegovem početju zločin.

Mojster se je zaklinjal na krščeno dušo, da je najboljši dokaz, kako sodi o njegovem delu narod, pravkar zaključena porota, katera bi ga bila povsem oprostila, da se ni zaganjal vanj in v njegove znanosti ali če poskuse državni pravdnik liki tiger v nedolžno ovčko.

Mojster je znal pripovedovati res zanimivo ter razlagati s šalami in z dobrimi primerami zabeljeno, kako bo v najkrajšem času najiminitnejši gospod, v kojega iznajdbe bo zri celotni kulturni svet z največjo pozornostjo ter napetostjo.

Poleg naravne nadarjenosti ter s fotografsko in tiskarsko vajo pridobljene spretnosti ga je dičila precejšnja mera domišljije, katero je umel spretno speljati na mlin, kaj vse še bo enkrat pomešati za človeško družbo.

Pravno in zanimivo razlago ponarejeval-

skega mojstra so se raztegnile kar v cele ure. Radi neznatne zmanjšani močiček bi še bil bogznaj kaj vse nablebetal, da ni opomnilo nujno delo urednika, da se ne more zavzeti predolgo s poslušanjem doživljajev ter načrtov pretkanega ponarejevalca.

Rupnik se je dvignil s stola, podal vsakemu roko s pripombo, da se bo oglasil v uredništvu, kakor hitro bo zasledil večje nove napredke v svojih iznajdbah, katere bo moral beležiti dnevno časopisje v tiskani besedi ter sliki.

»Gospodarjeva« urednika sta želela mojstru vse najboljše za bodoče s posvarilom, naj nemudoma zapusti Maribor, kjer je postal prevelik znanec oblasti. Naj se preseli drugam. V drugih in tujih krajih bodo znali prav ceniti ter upoštevati njegovo iznajdljivost.

V Maribor in okolico preveč zaljubljeni Rupnik pa se je obregnil na dobro hoteči opomin z rezko opazko:

»V Mariboru so me vlačili in mrcvarili prvič v življenju po zaporih. Mariborska porota me je skoraj oprostila. Mariborski policiji bom dokazal, da sem velik dobrotnik človeštva in ne hudodelec, ki spada pod paragraf in v ječo!« (Dalje prihodnjič)

Po pretoku 48 ur so zrak v komori nato v pol ure spremenili spet v »pravi pariški zrak«. Moža sta preizkušnjo dobro prebila, zlate ribice, ki sta jih vzela v posodi z vodo za primerjavo v komoro, pa so že v začetku eksperimenta poginile. Poskus spada v okvir priprav za polet z letalom v stratosfero, ki ga bodo izvedli v Ameriki.

Največja bolnišnica na Balkanu

Bolgarski kralj Boris in kraljica Ivana sta dne 1. maja otvorila v navzočnosti članov vlade »Bolnišnico kraljice Ivane« v Sofiji, ki predstavlja največji zavod svoje vrste na Balkanu. V bolnišnici je zaposlenih 39 zdravnikov in 7 specialistov za zobe.